

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum III. Cùm dilectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

NOtandum. Servi, si prius à Domino manumissi sint, ordinari possunt Sacerdotes, & Dominus in ijs tanquam libertis suis, spiritualia officia retinere potest, id est, sub ea conditione manumittere, ut sibi divina officia celebrent *c. 2. & 6. de servis ordinandis*. Sed ex facultatibus temporalibus non debet sibi aliquid patronus retinere, neque ab intestato succedere, licet alijs libertis, si sine liberis moriantur, patronus succedat. *S. sed nostra Inst. de successione ab intestato*.

Porro quod de divisione bonorum in 4. partes hic dicitur, id hodie locum non habet, sed sicuti *Gl.* notavit, si talis manumissus Clericus consanguineos relinquat, ij succedent ab intestato; alioquin Ecclesia.

CAPITULUM III. Cùm dilectus.

PARAPHRASIS.

Lis erat inter Abbatem de Brussia, & Episcopum Eduen. Ille proposuit coram Papa, quòd Archipresbyter de Alerio se & sua monasterio obtulerit, quædam suo usui simpliciter reservans; eamque oblationem moriens coram Abbate confessus sit: cùm autem Abbas & Monachi ejusdem Archipresbyteri bona ad monasterium deferrent, Episcopus per vim ea, & alias ipsius monasterij res occupavit. Quare earundem rerum restitutionem Abbas petitorio judicio imploravit, sed ex parte Episcopi allegatum fuit, Archipresbyterum mentis impotem fuisse, quando veluti in ultima voluntate donationem, seu oblationem factam confessus est. In causa ista ait *Innocentius*, intellexisse se, satis fuisse probatum, quòd Archipresbyter, in extremis veluti ultimam exprimens voluntatem, se & sua monasterio obtulisse, dixerit. Quare cùm admoneretur, ut testamentum conderet, respondit se non posse, cùm se & sua obtulerit monasterio. Porro tam-

etsi unus tantum testis dixerit se vidisse & præsentem fuisse, quando ille se & sua obtulit; tamen quia alij testes dixerunt se audivisse, ipsum, præsentem Abbatem consententem de oblatione à se facta, illi testes, non ut sufficienter probarent, sed ut vehementer adminicularent attentionem Abbatis plurimum adhibebant; sed quia Episcopus obtulerit se probandum, quòd Archipresbyter, cùm in extremis positus esset, phtreneticus esset, & idem confessio ejus non valeret, idem sub hac forma causæ hujus cognitionem Papa delegat Episcopo Muniti, quòd si Episcopus Aduentensis non probaverit, Archipresbyterum eo tempore, quo veluti ultimam voluntatem declaravit, mentis impotem fuisse, perpetuum ei silentium imponatur, & restitutum cogatur monasterio, quæcumque in re bonis Archipresbyteri, & monasterio occupavit. Sin autem legitime probaverit mentis alienationem, tunc ad faciendam ipsi nomine Ecclesiæ parochialis (cujus administrationem Archipresbyter gesserat) ad bonorum, quæ ejusdem Archipresbyteri erant, restitutionem, monasterium condemnatur, eò quòd Archipresbyter ab intestato decellerat: proinde monasterio super impunitate Episcopi silentium imponatur.

SUMMARIUM.

1. *Qui se & sua donat monasterio, an eo ut profiteatur, sed in ordine tantum oblatorum maneat, potest retinere aliquid?*
2. *Testes quomodo probent?*
3. *Quid probet propria confessio in infirmo; aut ultima voluntate facta, & declarata?*

NOtandum primum. Sunt aliqui & oblati sua monasterio offerentes, qui pro oblationem tamen non edunt, uti videre est in *Ut privilegia 24. de privilegijs, & Clemens 1. in fine de decimis*. Interdum etiam quæ-

dam sibi retinent, vel usum fructum rerum, & idem votum paupertatis non habent; vide *c. ut lex 40. 27. q. 1. & quæ docui lib. 1. tra. 2. c. 5. n. 4. dub. 1.*

Notandum secundum. Unus testis nunquam sufficit ad probationem, quatenus alterius præjudicium junctum esse potest: *licet 23. junctâ Gl. v. unius de testibus.*

Notandum tertium. Duæ probationes insufficientes, ac semiplenæ efficere possunt unam plenam, ut docent DD. in *c. cum causam 13. de probationibus. Bartolus in L. admonendi n. 48. ff. de jure jurando*, ubi rectè monet, necesse esse, ut ex probationes tendant ad eundem finem. Ratio dari debet, quia iudex non ex uno tantum probationis genere, sed ex omnibus animum suum informare debet circa litem statum *L. 3. §. ejusdem quoque ff. de testibus*. Et sumuntur ista *ex hoc c.* in quæstionè enim venit, num archipresbyter se, & sua bona monasterio obtulisset, tum pro affirmativa parte, quæ erat secundum intentionem Abbatis, ponderat Innocentius, quod unus testis de visu id confirmet; ulterius, quod archipresbyter ante mortem talem à se obligationem factam confessus dicatur, hæc enim extra judicialis ante mortem facta confessio, licet non probet plenè, facit tamen magnū indicium, & probationem quasi semiplenam; opus tamen est, ut tale indicium sufficienter probetur, videlicet in casu proposito per duos testes idoneos.

Quæres. Cur propria confessio probationem plenam non faciat. Respondet hic *Abb. n. 17.* quia fuit incidenter facta, cum principaliter & ex intentione de ea non quæretur; interrogatus enim erat archipresbyter, an vellet testari, tunc respondit, se non posse, cum sua monasterio obtulerit. Et ita docetur in *L. non nudis 14. C. de probationibus & in c. per tuas 10. de probationibus*. Secundò, Respondet *Bartolus cit. n. 48.* quod confessio plenè non probet in præjudi-

cium alterius, & quidem absens; attamen indicium aliquod generet, præsertim favore causæ piæ, & iste videtur casus capituli.

Hæc occasione quæritur, si moriturus in testamento confessus sit, se propter injustos contractus obnoxium esse restitutioni, & idè mandarit, centum aureos dari Titio, quem fraudavit, vel pauperibus, num si convalescat ex sola hac confessione cogi possit ad restitutionem. Resp. ex doctrina *Bartoli in L. cum quis §. codicillis ff. de legatis 3.* & dico primò. Confessio debiti facta in testamento, si fuit jurata, obligationem inducit respectu testatoris *cit. §. codicillis*, sed non respectu hæredis, quia ut paulò antè dixi, talis confessio non debet probare in alterius præjudicium, alioquin pater legitimam filio auferre posset, & alienum confitendo.

Dico secundò. Si confessio jurata non est, distingue, num facta sit in præsentia partis, videlicet creditoris acceptantis, seu approbantis, tunc probat tanquam confessio inter vivos facta, & approbata juxta *Gl. in L. ult. C. de confessis & sumitur ex L. generaliter 13. C. de non numerata pecuniâ*, ubi dicitur, ejusmodi confessionem debiti, adjectâ causâ (præter causam mutui, & dotis acceptæ) probare contra confitentem, sed admittendam esse probationem in contrarium. Sin autem facta non sit in præsentia partis, tunc non probat quidem debitum, attamen si verbis enuntiativis principaliter, & propter se non incidenter facta sit, inducit fideicommissum, seu legatum *L. si creditori 28. ff. de legatis primo L. Lucius 22. ff. de legatis secundo. L. 2. C. de falsa causa*, ubi dicitur, quod falsa demonstratio non perimit legatum rei certæ, v. g. dentur Titio 100. quos debeo ipsi ob hanc causam, & si ponamus, nihil deberi,

solvi tamen debent aurei tantamquam legati,